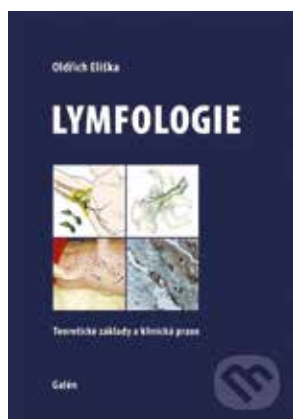

LYMFOLOGIE – TEORETICKÉ ZÁKLADY A KLINICKÁ PRAXE

Oldřich Eliška, Galén, Praha, 2018, 1. vydání, 715 stran, ISBN 978-80-7492-387-6

Nakladatelství Galén vydalo významnou monografii, která by neměla ujít pozornosti stomatologů a především orálních a maxilofaciálních chirurgů. Jedná se o výsledek celoživotní práce profesora anatomie, chirurga a vědeckého pracovníka prof. MUDr. Oldřicha Elišky, DrSc., z Anatomického ústavu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, který se v oboru základního výzkumu i klinické lymfologie a cévní problematiky jako takové pohybuje více než padesát let.

O tom, že tuto knihu připravuje, pan profesor hovořil již v letech 1999–2004, kdy jsem s ním měl tu čest vyučovat studenty na Anatomickém ústavu v Praze. Již tehdy byl skutečnou studnicí moudrosti v oblasti cévního a lymfatického systému a o této problematice měl vůbec největší rozhled široko daleko. Nejedná se tedy o výsledek práce několika posledních let, nýbrž o ryzí celoživotní dílo. To odráží i skutečnost, že profesor Eliška je, s výjimkou jedné kapitoly, jediným autorem celé monografie. Knihu však kritickým zrakem přehlédlo a svými poznámkami doplnilo 14 vysoce renomovaných odborníků – recenzentů, mimo jiné nedávno zesnulý prof. MUDr. Jiří Mazánek, DrSc., který zde recenzoval kapitolu týkající se orofaciálního systému.

Kniha je rozdělena do 25 kapitol, celkem čítá více jak 700 stran. Je bohatě doplněna řadou barevných ilustrací, klinických fotografií a výsledků zobrazova-

cích metod, jejichž autorem je buď autor sám, nebo někdo z celé plejády autorových kolegů a spolupracovníků. Velký počet barevných anatomických ilustrací vytvořil Mgr. Jan Kacvinský, akademický malíř Anatomického ústavu v Praze.

Autor se postupně zabývá historií oboru, morfologicko-fyziologickými podklady lymfatického systému, klinickou anatomií lymfatického systému jednotlivých částí těla, nádory a malformacemi lymfatického systému, lymfedémem, chylózním refluxem, filariózním lymfedémem, terapií lymfedému, lymfoscintigrafií (autorka MUDr. Hana Křížová), erysipelem jako komplikací lymfedému, lipedémem, flebedémem, Whippleovou nemocí, lymfatickou drenáží ran a žizev, palpací lymfatických uzlin, lymfatickými displaziemi a syndromy, fyzikální terapií lymfedému, farmakologií, chirurgickou léčbou a technikami manuální lymfodrenáže.

Kniha je psána poměrně přesným, logickým a úsporným stylem. Je charakteristická systematičností a přesností podávaných informací, kterou jsou známy i autorovy předchozí monografie, například dodnes aktuální skriptum „Srdce a cévní systém“ z roku 1995, které v řadě ohledů překonávají i jinak vynikající učebnice anatomie profesora Čiháka.

Řada informací uvedených v této monografii, včetně velkého množství anatomických podrobností a klinicko-anatomických souvislostí, je v české literatuře uvedena vůbec poprvé. Příkladem je detailní popis lymfatické drenáže sinus maxillaris nebo často diskutované lymfatické drenáže zubní dřeně – autor zde podrobně vysvětluje morfologii lymfatických cév zubní dřeně a vše dokládá citací relevantních vědeckých prací. Všechny uvedené informace jsou precizně doloženy domácí i světovou literaturou, jejíž seznam je poskytnut na více než 50 stranách v závěru knihy. Sám autor však uvádí, že do monografie vybral jen vůbec nejvýznamnější literaturu z oboru – kdo zná pracovní profesora Elišky a jeho kázeň a pílí při sběru a studiu odborné literatury z osobní zkušenosti, může doložit, že tato informace není nepravdivá. Některé uvedené informace vycházejí

i z původních pozorování autora, která byla dříve publikována v renomovaných světových periodících. Velkým kladem monografie je i vyzdvížení vědeckých prací domácích autorů, například vynikající morfologické studie anatomie profesora Páče nebo gynekologa docenta Pavlišty.

Pro stomatologa a zejména orálního a maxilofaciálního chirurga mají v monografii velký význam především kapitoly týkající se anatomie lymfatického systému hlavy a krku, lymfatické problematiky nádorových onemocnění, lymfatické drenáže ran a žizev, palpce lymfatických uzlin, případně i manuální lymfodrenáže oblasti hlavy a krku. Řada informací, uvedených v těchto kapitolách, nebyla dosud v českém jazyce a v domácím stomatologickém písemnictví takto uceleně zpracována. Stomatolog i chirurg se však s problematikou lymfatického systému ve své praxi setkávají denně, ať již se jedná o diferenciální diagnostiku závažných a nádorových onemocnění, nebo o jejich terapii.

Knihu lze proto vřele doporučit všem lékařům, kteří si chtějí rozšířit obzory v této stále, ale nikoliv právem podceňované problematice. Studentům zubního lékařství doporučuji především strany 125–161, kde je zpracována klinická anatomie lymfatického systému hlavy a krku způsobem, který v českém písemnictví nemá konkurenci.

Letos v červnu tato monografie profesora O. Elišky získala Literární cenu Josefa Hlávky v oblasti věd o živé přírodě. Toto prestižní ocenění je udělováno Nadací Českého literárního fondu a Nadáním J., M. a Z. Hlávkových. Cena je každoročně udělována za původní vědeckou monografii v oblasti věd společenských, lékařských, věd o živé přírodě a věd o neživé přírodě, která byla vydána v České republice v předchozím kalendářním roce.

**doc. MDDr. MUDr. Jiří Šedý, Ph.D.,
MBA, FADI, FICD**

Privátní stomatologická praxe, Praha
Ústav normální anatomie,
LF UP Olomouc